

VASILE MUNTEANU
(1966-2012)

Ion AGRIGOROAIEI*

Sunt aproape 20 de ani de când l-am întâlnit pe tânărul Vasile Munteanu în sălile Facultății de Istorie a Universității „Al. I. Cuza”. S-a remarcat în anii studenției printr-o maturitate de gândire care izvoră nu numai dintr-o anumită experiență de viață în raport cu colegii mai tineri, ci mai ales din puterea de discernământ, de judecare echilibrată a evenimentelor și proceselor istorice, într-o vreme plină de confuzii și interpretări tendențioase. Când intervenea în dezbaterile de seminar se făcea liniște; era un cuvânt ascultat și respectat, chiar dacă nu era împărtășit de cei porniți pe calea denigrării valorilor noastre naționale. Îl simțeam alături, împreună cu alți colegi, un sprijin substanțial în înțelegerea corectă a trecutului, mai apropiat sau mai îndepărtat. A făcut parte din promoția 1996, cu absolvenți care au confirmat de-a lungul anilor nu numai o solidă pregătire de specialitate, ci și o angajare civică responsabilă.

L-am simțit în continuare pe același făgaș, urcând treaptă cu treaptă, devenind o autoritate recunoscută în dezbaterile de specialitate: *nouă ani* muzeograf la Muzeul Etnografic al Moldovei din cadrul Complexului Muzeal Național „Moldova” Iași, din care *șase ani* în fruntea acestui muzeu; aproape *șapte ani*, până în ultima

* Facultatea de Istorie, Universitatea „Al. I. Cuza”, Iași – România.

clipă a vieții, director al Direcției pentru Cultură și Patrimoniul Național Iași; o continuitate exemplară, într-un domeniu slujit cu pricepere, pasiune și competență.

A înțeles repede responsabilitatea istoricului, a etnografului, de apărare a valorilor noastre fundamentale, a tradițiilor și obiceiurilor care ne definesc și ne mențin ființa de neam în fața tendințelor de globalizare. Mi-a mărturisit adesea amărăciunea și îngrijorarea față de nepăsarea celor datori să apere, întru păstrare, toate aceste valori, față de cei rău intenționați, așa cum se întâmplă în zilele noastre cu numeroase clădiri de patrimoniu, monumente de arhitectură românească, tratate cu nepăsare sau intrate în mâna unor afaceriști lipsiți de scrupule, puși pe îmbogățire rapidă. Mi-a vorbit cu inima strânsă de situația unor case, conace boierești, de mare valoare arhitecturală, care au scăpat, așa cum au scăpat, de la demolarea întreprinsă de regimul comunist, fiind astăzi neglijate sau chiar distruse de răutatea oamenilor.

Nu intenționez și nici nu aș fi în măsură să apreciez, la adevăratele dimensiuni, contribuția substanțială adusă la îmbogățirea tezaurului aflat în patrimoniul Muzeului, a literaturii de specialitate, la apariția „Anuarului Muzeului Etnografic al Moldovei”, la întărirea unui colectiv de ținută în instituție, la diriguirea activității culturale din județ și nu numai etc. Alcătuirea volumului postum Vasile Munteanu, *Pagini de etnografie. Studii, articole, comentarii*¹ reprezintă valorificarea unei activități remarcabile, în care cercetarea de teren a fost continuată și ridicată la un nivel superior prin paginile publicate, pagini de referință intrate definitiv în literatura de specialitate.

Din păcate, agravarea bolii nu i-a îngăduit să ducă până la capăt un proiect conceput împreună, dar o bună parte a rezultatelor cercetării întreprinse în analiza *Evoluției etnografiei românești în perioada contemporană* (tema tezei de doctorat) se regăsește în volumul menționat mai sus. Ne referim la studiul *Etnografia românească în context european*, edificator atât prin abordarea metodologică, cât și prin contribuțiile proprii la cunoașterea

¹ Vasile Munteanu, *Pagini de etnografie. Studii, articole, comentarii*, Iași, Editura Palatul Culturii, 2012, 308 p. Cuvânt înainte, *O lumină mai puțin*, semnat de prof. univ. dr. Ion H. Ciubotaru. Volum îngrijit de Angelica Olaru, Victor Munteanu, Cornel Ciucanu. Apariția promptă și lansarea la Muzeu, în ziua de 29 noiembrie 2012, reprezintă un gest de noblețe ce se cere consemnat.

problemei, ne referim la studiile ce tratează particularitățile etno-folclorice în obiceiurile de iarnă și la paginile dedicate realizării muzeului în aer liber. Toate acestea – adunate și asamblate într-un demers de sine stătător – erau garanții sigure în realizarea apropiată a unei lucrări științifice de referință, așteptată de noi toți cu nerăbdare. Dar timpul nu a mai avut răbdare, nu a mai avut răbdare nici în continuarea atâtor proiecte aflate, în mod firesc, pe masa de lucru a unui om în floarea vârstei.

L-am avut aproape pe Vasile Munteanu în acțiunea pe care o întreprindeam, câțiva istorici din Iași – de cultivare a conștiinței naționale pe ambele maluri ale Prutului, având convingerea că existența unui stat român alături de alt stat român, locuit de același popor, este o anomalie. Volumul *Basarabia. Recurs la identitate* (realizat în colaborare în anul 2000) reprezintă încă o dovadă a responsabilității asumate într-o acțiune de înaltă valoare patriotică.

Îmi exprim profunda recunoștință pentru înlesnirea valorificării prin publicare a cercetării noastre referitoare la condițiile realizării unirii Basarabiei cu România în anul 1918, la modul în care orașul Iași, devenit capitală a statului român, a venit în întâmpinarea evenimentului și l-a sărbătorit cu mare entuziasm. Aceeși recunoștință pentru gestul de noblețe sufletească de a veni în întâmpinarea inițiativei foștilor mei doctoranzi de a-mi dedica o carte la moment aniversar. Agravarea bolii nu i-a îngăduit să participe la acest moment; spiritul său a fost însă prezent la întâlnirea colegială și numele Vasile Munteanu a fost rostit cu multă afecțiune și recunoștință.

Trecerea dincolo, la zenitul deplinei maturizări, când avea atâtea de spus și de făcut, reprezintă o grea pierdere pentru muzeistica ieșeană, pentru instituția culturii în ansamblu său, pentru etnografia românească. A fost un om întreg, cu toate ale sale; l-am prețuit cu toții pentru valoarea sa umană, pentru modestia și generozitatea, tactul și civismul său, o personalitate care ne va lipsi în toate ce urmează. Suntem datori să avem grijă de moștenirea lăsată, să-i continuăm proiectele începute sau numai schițele, simțindu-i permanent prezența în mijlocul nostru.